

Tendencijski onda ta jedna znanost biva i predmetno monističnom.

I Heidegger u svom do sada poznatom posljednjem spisu (1964. pisanom)⁶⁴ govori o „dovršavanju” i „kraju” filozofije u znanostima, doduše uz jednu osnovnu znanost. „Kraj (Ende) je kao dovršavanje (Vollendung) sabiranje u krajnje mogućnosti” (str. 63). „Izvitak (Ausfaltung) filozofije u samostalne znanosti, koje pak međusobno sve odlučnije komuniciraju, jest legitimno dovršavanje filozofije” (str. 64). „Nova osnovna znanost koja određuje znanosti i upravlja njima” = „kibernetika” (ibid.) Ovaj „izvitak” Heidegger, dakle, razumije u obzoru tradicionalnih znanosti u kojima vidi dovršavanje metafizike. Da bi se, međutim, razumjelo što je to *Znanost qua rad*, valja proći kroz Marxa. Ta znanost nije samo „otključavanje (Erschliessung) pojedinih okruga bića” (ibid.) nego, nadalje, konstruktivno konstituiranje bića *kao* bića u „realiziranom” nasljeđu čitave metafizike skupljene u jedno te isto. Znanstveni rad, radna znanost jest bitak *u* bićima, događanje, zgoda bitka, koja se, dakako, ne „vidi” iza ispostavljenih bića. Ova Znanost je dana *orijentacija* znanosti (u pluralu). Tendencija je podudaranja, nje i takozvanih empirijskih znanosti, bez ostatka. Znanost, u tom smislu, jest koliko svijet rada. Svako „planiranje”, „rukovođenje”, „upravljanje drugima”, ali i „racionalno privređivanje” i samo-vođenje, samo-upravljanje — već pretpostavljaju tehnologičku bit znanosti i nisu drugo do izvršavanje i održavanje odvijanja, razvijanja, napredovanja njenog pogona. Naravno, ukoliko su uspješna, to jest: primjerena mjera onoga što znanstveno, to će

⁶⁴ Usporedi *M. Heidegger, Zur Sache des Denkens*, Niemeyer, Tübingen 1969, *Das Ende der Philosophie und die Aufgabe des Denkens*.